

Strategi mot stigande hav

Landskrona stad

LANDSKRONA
STAD

Beslutad av kommunfullmäktige
2025-12-15

landskrona.se

Beslutad av: Kommunfullmäktige 2025-12-15
Dokumentet gäller för: Landskrona stad
Dokumentansvarig: Stadsbyggnadsförvaltningen
Diarienummer: PLAN2021-000009

Där inget annat anges tillhör bilder och kartor Landskrona stad.

INNEHÅLL

1. Introduktion	4
2. Utredning av Landskronas kust	6
3. Att skapa en hållbar kust	8
4. Konsekvenser - Vad händer om vi inte agerar?	13
5. Skyddsnivåer - Havsnivåhöjning och risk för översvämning	22
6. Strategins inriktningar	24
7. Ramverk och ansvar kopplat till kustskydd och översvämning	33
8. Genomförande	36
9. Regionalt samarbete	39
10. Summering - Översvämningsrisker och skyddsbehov	40
11. Nästa steg	41
12. Referenser.	42

Bilagor:

- Bilaga 1. Utredning av höga havsnivåer - Norra Landskrona och Ven (Sweco 2024)
 Bilaga 2. Utredning av höga havsnivåer - Centralorten (Sweco 2024)
 Bilaga 3. Utredning av höga havsnivåer - Södra Landskrona (Sweco 2024)

1. INTRODUKTION

Bakgrund

Landskrona är en av sju skånska kommuner som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) pekat ut har betydande risk för översvämning från havet. Låglänt och platt topografi gör Landskrona särskilt känslig mot stigande hav. Stormen Sven år 2013 med havsnivåer kring +1,65* meter visade hur utsatt kommunen är. Ett förändrat klimat med stigande havsnivåer kommer att påverka Landskrona under lång tid framöver. Påverkan och skador på bebyggelse, markområden och infrastruktur orsakade av stigande hav och översvämningar kommer allt oftare som en följd av ett globalt förändrat klimat. Mot bakgrund av detta står staden inför stora utmaningar för att bevara och utveckla de värden som gör Landskrona till den attraktiva kuststad den är idag. Staden har under de senaste åren tagit fram ett antal utredningar och vägledande dokument för att öka kunskapen och peka ut en riktning för stadens utveckling i takt med pågående klimatförändring.

Landskrona stads strategi mot stigande hav består av fyra inriktningar:

1. Anpassning av kusten sker successivt
2. Mark- och vattenytor säkras för framtida behov
3. Kustskydd skapar mervärden
4. Arbetet med kustskydd sker i samverkan

Strategin visar på hur staden redan påbörjat arbetet mot stigande hav och hur skyddsåtgärder och utredningsarbete kan anpassas succesivt för de framtida förhållande som idag är delvis okända.

Syftet med strategin är att visa:

- Stadens syn på havsnivåhöjning och risk för översvämning
- Var det finns risk för översvämning från havet
- Hur risken ser ut över tid
- Var skydd behövs
- Vilka markanspråk som behövs för skyddslösningar
- Stadens förhållningssätt kring stigande hav

Strategin syftar även till att visa hur översvämningens risk kan hanteras i stadens fysiska planering för att skydda och utveckla bebyggelse, mark och vattenområden. Strategin ska ge förutsättningar för en god lämplighetsprövning i planering och genomförande, exempelvis i översiktsplanering, detaljplane- och bygglovsprocessen, utifrån översvämningens problematik. Strategin visar på hur Landskrona kan bevara och utveckla en hållbar och attraktiv kust från Häljarp i söder till Fortuna i norr samt på Ven.

*Samtliga höjdangivelser i Landskronas strategi för stigande hav utgår från RH2000 som är benämningen på rikets höjdsystem. Utifrån RH 2000 definieras nollpunkten vid en viss tidpunkt. I detta fallet år 2000. Föregångarna till RH 2000 var RH 00 (från år 1900) och RH 70 (från år 1970). Nollnivån i RH 2000 definieras av Normal Amsterdams Pel (NAP). Detta är en punkt i Amsterdam som används som nollpunkt även i andra europeiska länder.

Avgränsning

Strategin mot stigande hav har avgränsats till att visa markanspråk för skydd av befintlig och detaljplanelagd sammanhållen permanent bebyggelse. Det innebär att spridd bebyggelse och enskilda byggnader inte har inkluderats inom ramen för skyddsvärda objekt. Detsamma gäller för enskilt utsatta komplementbyggnader. Strategin fokuserar på hotet från stigande hav och inkluderar vågpåverkan, erosion samt hantering av instängt skyfall kopplat till kustskydd.

Strategin visar på möjliga markanspråk för kustskydd. Markanspråk är en reservation av mark för ett visst ändamål med syfte att undvika framtida behovskonflikter. Markanspråken beskriver vilken mark som i framtiden kan behöva tas i anspråk om de riskområden som pekas ut avses skyddas mot översvämning och erosion.

Strategin fokuserar på tekniskt möjliga lösningar. Slutgiltiga juridiska, ekonomiska och ansvarsmässiga samt vissa tekniska aspekter behöver utredas platsspecifikt.

2. UTREDNING AV LANDSKRONAS KUST

Landskrona och Vens 35 kilometer långa kust har utretts i tre delar; *Norra Landskrona och Ven*, *Centralorten* samt *Södra Landskrona*. Se kuststräcka på följande sida för respektive utredning. Utredningarna har genomförts i samarbete med Sweco under 2023–2024. Utredningarna återges i sin helhet i bilaga 1-3.

Samma metodik för hela kusten

Samtliga utredningar har tagits fram med likartad metodik och beskriver hur risken för översvämning från havet ser ut samt hur översvämningssituationen förändras över tid. Utredningarna redovisar vilka kustområden som är i behov av skydd samt vilka markanspråk som kommer att behövas för eventuella skyddsåtgärder. Sammantaget redovisas 15 kustdelsträckor från Ven i väster, till Fortuna i norr och Häljarp i söder. Skyddsåtgärder föreslås delas in i tre etapper från idag fram till år 2150, då översvämningssnivåer bedöms kunna uppnå +3,7 meter (RH2000). En etappvis utbyggnad möjliggör att åtgärder kan göras när de behövs och bättre följa risknivån, vilket är fördelaktigt då prognoser för havsnivåer långt fram i tiden är osäkra. Utredningarna har avgränsats till att studera skydd för sammanhållen befintlig, permanent bebyggelse eller detaljplanlagda områden för permanent bebyggelse.

Delsträckornas olika karaktär

I *Norra Landskrona och Ven* kopplas översvämningssrisk och behov av skydd särskilt till platser med hamnfunktion och bostadsbebyggelse. I *Norra Landskrona och Ven* är våg- och erosionspåverkan som störst vilket gör att dessa frågor utreds mer utförligt jämfört med övriga delar av kusten. En stor del av kuststräckan saknar behov av skydd och utreds därmed inte.

I *Centralorten* täcks hela sträckan från Borstahusen i norr till Lundåkrabukten i söder. Sträckan längs och i anslutning till centrala Landskrona präglas helt av befintlig och planerad bostadsbebyggelse. Längs sträckan finns även samhällsviktiga funktioner och allmänna intressen som hamnfunktioner, stadskärnan, verksamheter, småbåtshamnar och rekreationsstråk. Delar av sträckan är även våg- och erosionspåverkad.

Södra Landskrona innefattar sträckan från Lundåkrabukten i norr till Saxtorpsskogen i söder med särskilt fokus på Häljarp. I Häljarp utgör Saxån en inströmningsväg för havet och är en översvämningssrisk redan i dag, samtidigt som delar av Häljarpsområdet är mycket låglänt. Därutöver finns en grundvattenproblematik som utretts särskilt med tanke på höga grundvattennivåer samt låglänt och sandig mark. Med bakgrund i dessa förutsättningar redovisas två alternativ för markanspråk och skyddslösningar för Häljarpsområdet.

Geografisk utbredning för de tre utredningar som ligger till grund för strategin.

3. ATT SKAPA EN HÅLLBAR KUST

Klimatanpassning för att stärka ekonomiska, sociala och ekologiska värden

Kuststräckan längs Landskrona har höga ekonomiska, sociala och ekologiska värden. Stadens strategiska och attraktiva läge längs Öresundskusten är en tillgång för stadens bostadsutveckling samt turism- och besöksnäring. Hamnen och dess infrastruktur har värden både regionalt och nationellt. För Landskrona utgör Öresunds attraktionskraft och kuststräckans blågröna struktur en tillgång för stadens invånare för rekreation.

Stora delar av kuststräckan har höga ekologiska värden med betydelse för den biologiska mångfalden. Dessa samlade värden lyfts fram i såväl stadens översiktsplan från 2016 som i den fördjupade översiktsplanen för centralorten från 2014. I den fördjupade översiktsplanen benämns kuststräckan från Lundåkra till Borstahusen som *Kuststråket* och pekas ut som ett framtida sammanhängande kuststråk med olika karaktär och värden längs sträckan. Till exempel naturreservat, hamnfunktioner, havsnära stadsutveckling, kulturmiljöer, småbåtshamnar och rekreationsstråk.

Ett stigande hav och ett förändrat klimat innebär utmaningar av olika slag för att bevara och utveckla dessa värden. Utmaningarna är påtagliga redan idag genom översvämningar. På längre sikt och med kontinuerligt stigande havsnivåer förväntas översvämningar förvärras med betydligt mer omfattande påverkan på stadens funktioner och värden.

Klimatanpassning som värdeskapare

Den strategiska inriktningen för Landskrona stad handlar om att med olika typer av åtgärder anpassa staden i ett föränderligt klimat. Åtgärderna kan exempelvis vara vallar, murar, strandfodringar och skydd av enstaka byggnader och infrastruktur. Utgångspunkten för staden är att åtgärder som genomförs i så stor utsträckning som möjligt ska skapa mervärden för staden. Klimatförändringar ska inte enbart ses som ett hot eller problem utan bli en naturlig förutsättning för stadsplanering och genomförande där klimatanpassningsåtgärderna bidrar till att ekonomiska, sociala och ekologiska värden stärks.

Klimatanpassning som en integrerad del av stadens utveckling

Det föränderliga klimatet gör att staden måste anpassas och planeras med klimatförändringar som utgångspunkt. Klimatanpassningar mot stigande hav ska vara en naturlig del av stadens planering och stadsmiljöåtgärder samt vara en integrerad del av stadens utveckling och gestaltning. Ett föränderligt klimat och stigande hav berör alla. Stadens arbete handlar om att föra kontinuerliga dialoger och genomföra projekt i samverkan med de som berörs. Staden kommer att verka för att skapa samverkansmodeller och hitta finansieringsmodeller för att gemensamt med myndigheter, samhällsaktörer, fastighetsägare, verksamhetsutövare och medborgare kunna genomföra gemensamma lösningar.

Vad är en hållbar kust för Landskrona?

En hållbar kust för Landskrona stad innebär att tillgodose, skydda och utveckla de behov som finns längs kusten idag trots ett föränderligt klimat med stigande havsnivåer. Det innebär att tillgodose nationella, regionala och lokala intressen samt bevara och utveckla ekonomiska, sociala och ekologiska värden längs kusten. I korthet omfattar en hållbar kust följande:

- > En kuststräcka som genom varierade och platsspecifika lösningar är anpassad för ett förändrat klimat med stigande havsnivåer.
- > Att samhällsviktiga funktioner och infrastruktur är skyddade mot stigande hav.
- > Att attraktiva kustmiljöer för rekreation och turism bevaras och utvecklas i takt med att havet stiger och de nya förutsättningar som ett föränderligt klimat ger.
- > Att den biologiska mångfalden och förutsättningar för ekosystemtjänster värnas inom kuststräckans land- och vattenområden.
- > En fortsatt utveckling av attraktiva och vattenära boendemiljöer och rekreationsytor utifrån de förutsättningar som ett stigande hav ger.
- > Att näringsliv och hamnverksamheter ska fortsatt kunna utvecklas.

Landskrona ska bevaras och utvecklas som kuststad och genom klimatanpassningsåtgärder stärka sina ekonomiska, sociala och ekologiska värden längs kusten

Borstahusens hamn

4. KONSEKVENSER - VAD HÄNDER OM VI INTE AGERAR?

Stora delar av Landskrona är belägna på förhållandevis låga marknivåer och riskerar att översvämmas vid kraftiga stormar redan i dagens klimat. Klimatförändringar väntas leda till stigande medelvatten i havet, vilket medför att staden på sikt kommer löpa en allt högre risk för översvämning. Översvämningar som en följd av stigande havsnivåer och tätare återkommande stormoväder får konsekvenser för såväl privata fastighetsägare som för allmän infrastruktur och samhällsviktiga funktioner.

Arbetet med att skydda Landskrona behöver påbörjas för att förebygga och minimera de skador som kan uppkomma i riskområden som finns idag. Med tanke på att klimatförändringarna bland annat är orsakade av ökade utsläpp av växthusgaser kan situationen bli långt mycket värre i framtiden. Exakt hur situationen kommer att bli från cirka hundra år och framåt finns det idag inte tydliga svar kring. Staden behöver därför ta höjd för kraftigt stigande hav, ha en tydlig strategi och vara förberedd för att undvika potentiella skador och katastrofer som kan orsakas av det framtida klimatet.

Del av Borstahusens hamn under stormen Sven 2013.

Översvämningsrisk för Landskrona från idag och fram till år 2150

Kartbilden på detta uppslag visar översvämningsutbredningen i Landskrona vid vattennivåer lägre än +1,80 till 3,70 meter (RH2000*), det vill säga översvämningsnivåer från idag och fram till cirka år 2150. Lila, blåa och gröna ytor visar områden som riskerar översvämnning redan idag och fram till år 2075 när vattnet kan komma att stiga till +2,5 meter. Gula områden riskerar att översvämmas från år 2075 fram till år 2100 när vattennivåerna bedöms kunna komma upp till +2,9 meter. Orange och röda ytor visar översvämnningen efter år 2100 och fram till år 2150 (där prognosen slutar) med vattennivåer upp till +3,70 meter.

Som bilden visar finns det risk för översvämnning från havet redan i dagens klimat.

Framförallt är det bostadsbebyggelse vid Örja, småbåtshamnarna i Borstahusen och Lindeshamn samt bebyggelsen närmast kusten i norra Landskrona som påverkas av vattennivåer under +1,85 meter. Vid vattennivåer mellan +1,85-2,2 meter, det vill säga vid vattennivåer motsvarande ett 200-års högvatten idag och vid cirka år 2050 ökar översvämningsrisken markant och stora delar av Landskrona hamn och industriområde påverkas. I industriområdet finns samhällsviktiga funktioner som behöver säkras mot översvämnning.

Grafen uppe till höger visar på stadens sårbarhet utifrån olika vattennivåer och de trösklar som utgör de kritiska höjdnivåerna för när staden översvämmas. Ett 100-tal bostadshus vid Örja kan påverkas redan idag. När vattnet når över en tröskel vid Österleden vid nivån +2,2 meter ökar antalet påverkade bostäder kraftigt. Detta då vattnet når in över centrala Landskrona med en stor andel bostadshus. Från cirka +2,0 meters vattennivåer översvämmas industri- och hamnområdet.

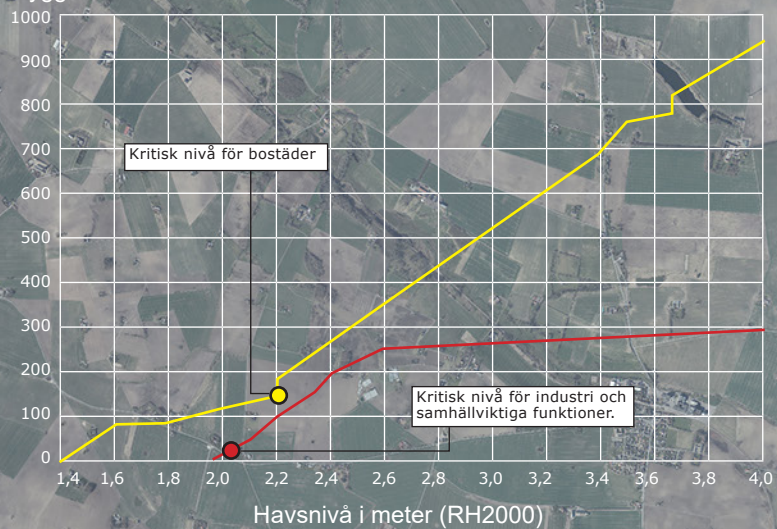
Sammanfattningsvis är vattennivåer över +2,2 meter kritiska för bostadsbebyggelse och +2,0 meter kritiska för industribyggnader i hamnen.

* Samtliga höjdangivelser i Landskronas strategi för stigande hav utgår från RH2000 som är benämningen på rikets höjdsystem.

0 500 1000 5000m

Antal översvämmade byggnader

Tröskelnivåer för översvämmning av olika funktioner i centralorten.

- <= 1,85 (Översvämningsrisk sedan tidigare)
- 1.85 - 2.20 (Översvämningsrisk idag-2050)
- 2.20 - 2.50 (Översvämningsrisk 2050-2075)
- 2.50 - 2.90 (Översvämningsrisk 2075-2100)
- 2.90 - 3.30 (Översvämningsrisk 2100-2125)
- 3.30 - 3.70 (Översvämningsrisk 2125-2150)

Översvämningsutbredning och årtal när landområden bedöms översvämmas (Höjder och årtal är ungefärliga prognoser)

LET
H
KAJEN
LUNDÅKRABUKTEN
HAMN- OCH
INDUSTRIOMRÅDET

KOMMUNGRÄNS

Riskutsatta områden och behov av skydd

Tabellen nedan redovisar riskutsatta områden längs Landskronas kust som är eller kommer att vara i behov av skydd mot översvämning från havet. Behov av skydd är uppdelat i tre etapper fram till år 2150. På följande uppslag visas respektive område på karta. Nivåer som anges i tabellen är högvattennivåer vid stormtillfällen. Höjder för vågpåverkan inkluderas alltså inte. Vågpåverkan är lokal och behöver utredas platsspecifikt i samband med anläggande av eventuellt skydd. Områden markerade med en asterisk är vågutsatta områden.

NR	OMRÅDE	BESKRIVNING	Etapp 1 Idag -> 2075	Etapp 2 2075 -> 2100	Etapp 3 2100 -> 2150
1	Fortuna*	Behov av högvattenskydd för samlad permanent bebyggelse bedöms uppstå först i etapp 2. Fortuna bedöms vara särskilt riskutsatt vid västliga vindar.		X	X
2	Ålabodarna*	Kustlinjen mellan Ålabodarna och Borstahusen är påverkad av erosion redan idag, vilket riskerar att förstöra gångvägen längs sträckan som är en del av Skåneleden. Enskilda vägar påverkas redan idag. Enstaka bostadshus och statlig väg påverkas. Ålabodarna bedöms vara särskilt riskutsatt för vågor vid västliga vindar.	X	X	X
3	Sundvik*	Behov av skydd mot högvatten för samlad permanent bebyggelse bedöms uppstå först i etapp 2. Vid +2,2 m (200-års högvatten cirka 2050) påverkas enskilda vägar och vid +2,5 m påverkas ett fåtal bostäder (cirka 2075). Sundvik bedöms vara särskilt riskutsatt för vågor vid västliga vindar.		X	X
4	Bäckviken	Inom Bäckviken finns delar av kommunala vägar som riskerar att översvämmas vid nivåer lägre än +1,85 m, vilket innebär att de är riskutsatta vid en 200-årshändelse redan i dagsläget. Det finns även enskilda vägar som riskerar att påverkas vid nivåer lägre än +1,85 m. Vid +1,85 m påverkas hamnen, en verksamhet och enstaka bostadshus.	X	X	X
5	Haken	Det finns enstaka bostadshus och samhällsviktig verksamhet (Hakens fyr) som riskerar att översvämmas vid nivåer omkring +2,3–2,4 m, detta motsvarar ett 200-årshögvatten ca år 2060–2070. Både väster och söder om Haken finns kommunala vägar som riskerar att översvämmas vid nivåer lägre än +1,85 m, vilket innebär att de är riskutsatta vid en 200-årshändelse i dagen klimat.	X	X	X
6	Husvik	Öster om Husvik finns en väg som riskerar att översvämmas vid nivåer kring +2,1 m (ca 2045).	X	X	X
7	Norreborg*	Behov av högvattenskydd för samlad permanent bebyggelse bedöms uppstå först i etapp 3. I Norrebro finns dock enskilda vägar som riskerar att översvämmas i samband med högvatten. De lägsta delarna av vägnätet riskerar att översvämmas vid nivåer kring +1,9 m.			X
8	Kyrkbacken*	Vid havsnivåer på +1,85 m riskerar delar av området kring småbåtshamnen att översvämmas, inklusive ett bostadshus. I södra delen av samhället finns bostäder som på sikt, vid nivåer från ca +2,8 m, kommer bli riskutsatta (ca år 2095). Kyrkbacken bedöms vara särskilt riskutsatt vid västliga vindar.	X	X	X
9	Borstahusen*	Vid en högvattenhändelse med nivån +1,85 m riskerar byggnader kring småbåtshamnen samt ett antal bostadshus längre söderut att översvämmas. Denna nivå motsvarar ett 200-årshögvatten i dagens klimat. Vid en vattennivå på knappt +2,5 m kan vatten ta sig över Nedre Gatan vid småbåtshamnen och bakomliggande bostadsbebyggelse riskerar att översvämmas. Detta motsvarar ett 200-årshögvatten ca år 2075. Borstahusen är framför allt utsatt för vågor från nordväst och sydväst. Vens skuggande effekt gör att vågor från väst generellt är små.	X	X	X

10	Strandvägen och Lindeshamn*	Ett fåtal bostäder riskerar att översvämmas vid +1,85 m vilket motsvarar ett 200-årshögvatten i dagens klimat. Vid något högre nivåer påverkas även bostadsbebyggelse längre norrut. Området är framför allt utsatt för vågor från väst – sydväst, men höga vågor kan även förekomma från nordväst.	X	X	X
11	Citadellet*	Vid en högvattennivå på +1,85 m riskerar vatten att strömma in via rörledning till vallgravarna kring Citadellet och via dessa riskera att översvämma omkringliggande låglänta områden. Vid denna nivå är det enstaka komplementbyggnader i koloniområdet samt Strandpaviljongen som riskerar att påverkas. Vid nivåer omkring +1,9 - +2,0 m (motsvarande ett 200-årshögvatten år idag-2030) riskerar även Konsthallen att översvämmas. Vid nivåer uppemot +2,1 m finns risk att vatten även kan ta sig in i området/vallgravarna söderifrån via Nyhamn. Själva Citadellet riskerar att påverkas vid nivåer omkring +2,5 m (motsvarande ett 200-årshögvatten år 2075). Området är exponerat för vågor, framför allt från sydväst och väst, varför även risk för erosion och vågpåverkan inte kan uteslutas.		X	X
12	Nyhamn* och Skeppsbrokajen	Vid nivåer omkring +2,0 m riskerar bostadsbebyggelse väster om Nyhamn att påverkas. Denna nivå motsvarar 200-årshögvatten år 2030. Vid nivåer på drygt +2,0 m riskerar även delar av hamnområdet för Ventrafiken att översvämmas. Vid +2,1 m (motsvarande ett 200-årshögvatten år 2040) finns risk för bostadsbebyggelse öster om Nyhamn. Vid nivån +2,1 m riskerar även vatten att kunna ta sig in mot området kring Citadellet via Nyhamn. Hela kuststräckan i området Nyhamn och Skeppsbrokajen utgörs av fyllning, och kuststräckan är till största del hårdgjord med kajer och liknande. Den nordligaste delen av delsträckan, vid vattentornet, är dock mer oskyddad och utgörs av sand. Det är också den del som är exponerad för vågor, speciellt från väst, men även vågor från nordväst kan förekomma. Den nordligaste delen av sträckan bedöms därav vara i riskområde för erosion och vågpåverkan. Resterande del av sträckan skyddas från vågor av Gråen och Gipsön. Den laga kraft vunna detaljplanen <i>Skeppsbrokajen</i> möjliggör utbyggnad av en första del av staden sammanhängande kustskydd.	X	X	X
13	Hamn- och industriområdet**	Vid högvattennivåer på knappt +2,0 m (motsvarande ett 200-årshögvatten ca år 2030) riskerar ett större låglänt område, att översvämmas via Stuverigatan vid Lundåkrahamnen. I detta område finns även samhällsviktiga funktioner som värmeverk och reningsverket. Landskronas deponi ligger också här. Ett flertal kommunala vägar riskerar också att översvämmas. Vid nivån +2,1 m (motsvarande ett 200-årshögvatten år 2040) kan vatten ta sig in i området via ett flertal inströmningsvägar. Det finns även risk för att bostadsområden längre norrut kan påverkas då vatten kan ta sig igenom GC-tunnel under Österleden.	X	X	X
14	Lundåkrabukten**	Vid en högvattenhändelse med nivån +1,85 m riskerar bostadsbebyggelsen i Örja att översvämmas genom att vatten kan tryckas upp via Örjadiket. Denna nivå motsvarar ett 200-årshögvatten i dagens klimat.	X	X	X
15	Häljarp	I norra Häljarp riskerar bebyggelse och kommunala vägar kring Saxån att påverkas redan vid högvattenhändelser lägre än +1,85 m. Det är främst bebyggelse norr om Saxån som riskerar att påverkas, men även några enstaka byggnader söder om vattendraget. Längs en sträcka kring bron över Saxån riskerar Landskronavägen/Axeltoftavägen att översvämmas redan vid vattennivåer på +1,6 m. Det finns således redan idag ett behov av skydd mot översvämning. I södra delen av Häljarp uppstår behov av högvattenskydd för samlad permanent bebyggelse först i etapp 2.	X	X	X

* Vågutsatt område

** Akut riskområde

Riskutsatta områden och behov av skydd

Kartan redovisar riskutsatta områden längs Landskronas kust som är eller kommer att vara i behov av skydd mot översvämning från havet. Respektive delområde redovisas i text på föregående uppslag.

KOMMUNGRÄNS

1. FORTUNA

2. ÄLABODARNA

3. SUNDVIK

9. BORSTAHUSEN

10.
STRANDVÄGEN
OCH
LINDESHAMN

11. CITADELLEN

12. NYHAMN
SKEPPSBRO

0 500 1000

5000m

13. HAMN- OCH
INDUSTRIOMRÅDET

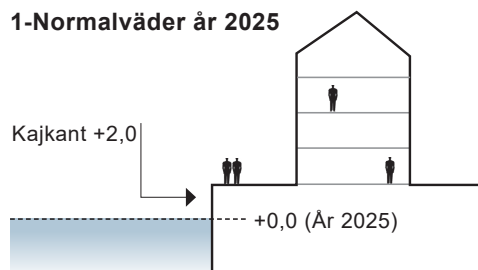
14. LUNDAKRABUKTEN

15. HÄLJARP

KOMMUNGRÄNS

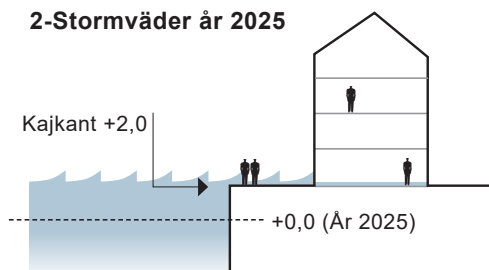
PRINCIPEXEMPEL PÅ VATTNETS PÅVERKAN IDAG

1-Normalväder år 2025

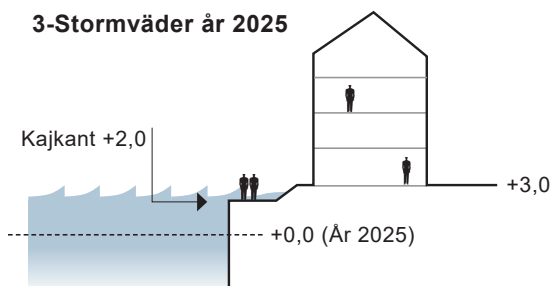
Bilden visar normalsituationen idag med dagens vattennivå.

2-Stormväder år 2025

Bilden visar en situation (tex i stadskärnan) vid stormväder och vattennivåer som når ca 1,5-2 meter ovan det normala tillståndet. Bebyggelse belägen på nivåer runt ca 2 meter ovan dagens vattennivåer riskerar att översvämmas.

3-Stormväder år 2025

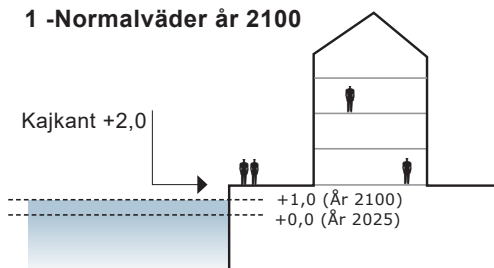

Bilden visar hur bebyggelse högre belägen än tex 3 meter ovan dagens vattenyta klarar sig bra.

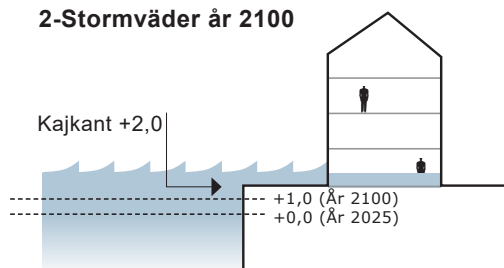
PRINCIPEXEMPEL PÅ VATTNETS PÅVERKAN I FRAMTIDEN

1 -Normalväder år 2100

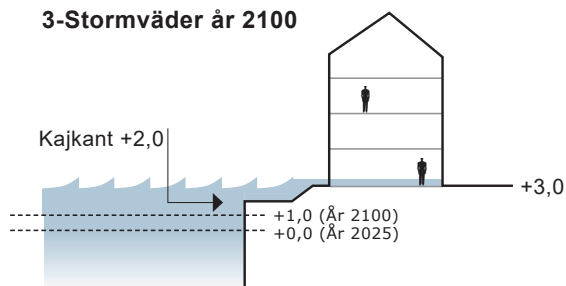
Bilden visar hur avståndet upp till kajkanten har minskats jämfört med idag på grund av stigande medelvattennivå.

2-Stormväder år 2100

Bilden visar hur översvämningarna kraftigt har förvärrats för lågt belägna byggnader jämfört med år 2025 på grund av att medelvattennivån stigit.

3-Stormväder år 2100

Bilden visar hur även bebyggelse på nivån cirka 3 meter över dagens normalnivå riskerar översvämmas.

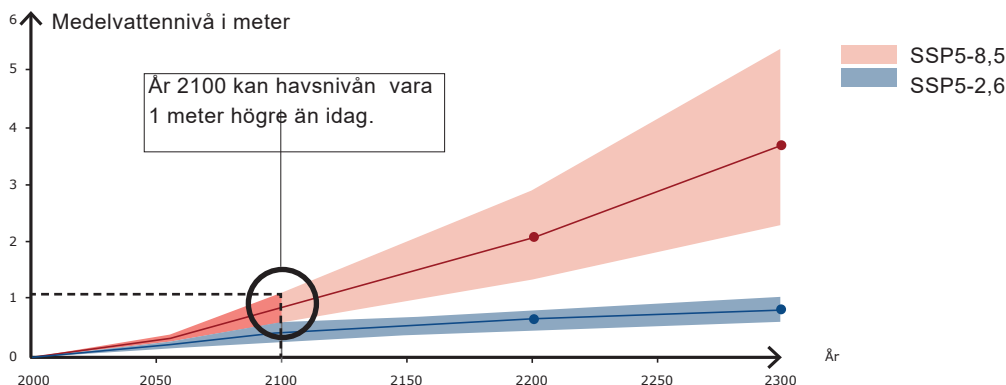
Längs strandpromenaden vid Strandvägen.

5. SKYDDSNIVÅER - HAVSNIVÅHÖJNING OCH RISK FÖR ÖVERSVÄMNING

Globala prognoser

Klimatförändringarna medför att den globala medelvattennivån stiger. Det råder osäkerheter kring hur mycket och hur snabbt havet väntas stiga, det som kan sägas med säkerhet är att havsnivåerna stiger och kommer att fortsätta stiga under lång tid framöver. Havsnivåerna påverkas i stor utsträckning av framtida växthusgasutsläpp. För att beskriva en möjlig framtida utveckling av havsnivåhöjning baserat på klimatförändringar används så kallade klimatscenarier. Figuren nedan visar hur den globala medelvattennivån väntas förändras mellan år 2000 och 2300 enligt klimatscenarierna SSP5-2,6 (blå) och SSP5-8,5 (rosa). SSP5-2,6 speglar en utveckling med mycket kraftfull klimatpolitik med stora utsläppsminskningar, medan SSP5-8,5 speglar ett framtidsscenario där utsläppen fortsätter i hög takt.

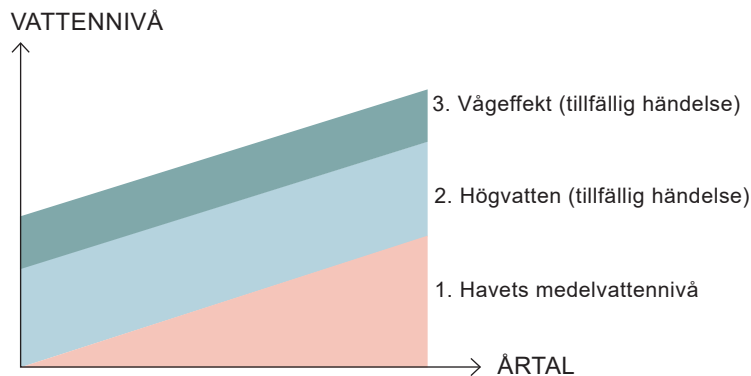
Av figuren kan utläsas att havsnivåerna väntas stiga för båda klimatscenarierna, men att SSP5-8,5 ger en betydligt kraftigare stigning av havsnivån. Framtida utsläpp av växthusgaser innebär således en stor osäkerhet kopplat till framtida vattenstånd i havet. Främst är det efter år 2100 som de olika scenarierna börjar skilja sig kraftigt. Fram tills dess sammanfaller båda scenarierna, vilket gör att man kan vara relativt säker på havsnivåhöjningen fram till år 2100. Detta leder i sin tur till att städer med relativt hög säkerhet kan planera utifrån scenarierna som sträcker sig fram till år 2100.

Förändring av global havsnivåhöjning enligt klimatscenario SSP5-8,5 och SSP5-2,6 enligt IPCC (The Intergovernmental Panel on Climate Change). Samma havsnivåhöjning gäller för Landskrona.

Framtida havsnivåhöjning och skyddsnivåer för Landskrona

Landskrona stads syn på havsnivåhöjning och risk för översvämning utgår från SMHI och FN:s klimatpanels (IPCC) klimatscenario SSP5-8.5 (övre percentil) och en 200 års extremhändelse (medianvärde). Staden väljer att använda den övre percentilen för att medelhavsnivåhöjningen är den mest osäkra faktorn vid beräkning av skyddsnivå, då den är helt avhängig av hur mycket klimatutsläppen minskar framöver. Landskrona har valt att dimensionera kustskydd utifrån en så kallad 200-årshändelse. Det vill säga en extremhändelse som statistiskt sett idag kan väntas inträffa en gång på tvåhundra år, vilket är i linje med Boverkets vägledning (*Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker*. Boverket, 2018). Tabellen på följande sida visar hur medelvattennivån i Landskrona väntas kunna förändras fram till år 2150. De nivåer som presenteras i tabellen utgår från SMHI:s beräkningar som tar hänsyn till regionala effekter och lokal landhöjning (SMHI, 2023).

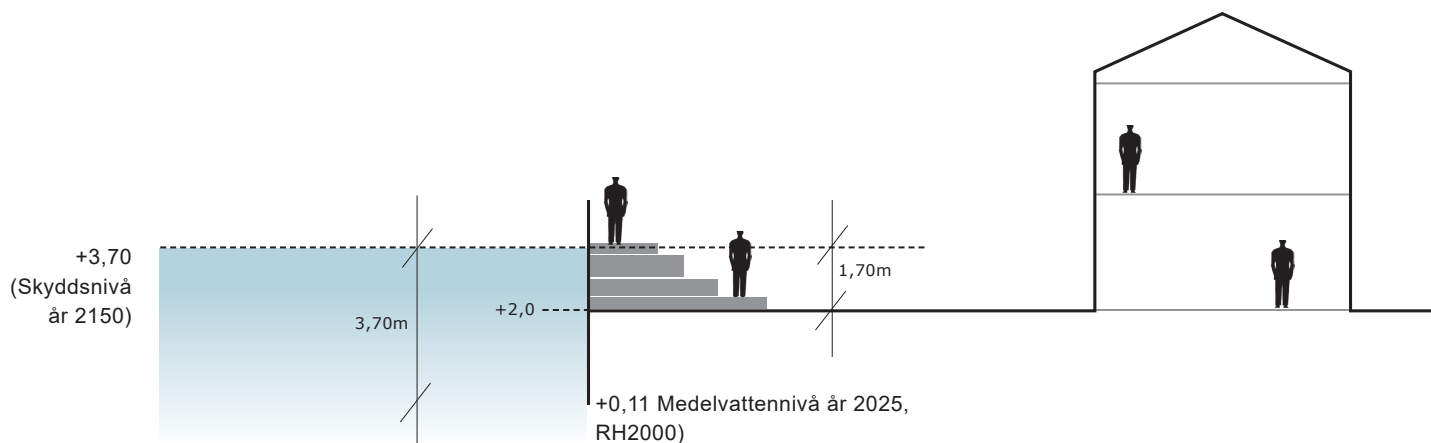

Schematisk illustration av de tre beståndsdelar som översvämning från havet generellt baseras på. Vad som också går att utläsa från grafen är tidsperspektivets betydelse. Det vill säga ju längre fram i tiden som skyddet ska gälla, ju högre blir skyddsnivån.

Tabellen visar de för Landskrona framräknade skyddsnivåerna som kustskydd behöver förhålla sig till. Skyddsnivåerna utgår från FNs scenario "mycket högt" SSP5-8,5 enligt Boverkets rekommendation. Vågeffekten varierar för olika delar av kusten. För vågutsatta områden kan skyddsnivån behöva vara högre än de redovisade nivåerna.

Årtal	Medelvattennivå*	Högvatten (Storm)	SKYDDSNIVÅ FÖR LANDSKRONA Havsnivåhöjning + Högvatten + (vågeffekt)	Vågeffekt
2025	+0,11 m	+1,74 m	+1,85 m	Platsspecifikt*
2050	+0,46 m	+1,74 m	+2,20 m	Platsspecifikt*
2075	+0,75 m	+1,75 m	+2,50 m	Platsspecifikt*
2100	+1,16 m	+1,74 m	+2,90 m	Platsspecifikt*
2125	+1,55 m	+1,75 m	+3,30 m	Platsspecifikt*
2150	+1,94 m	+1,76 m	+3,70 m	Platsspecifikt*

*Övre percentil

Sektionen ovan visar framtida havsnivåer och skyddsnivåer i relation till dagens vattennivå. En skyddsnivå på till exempel nivån +3,70 meter innebär att kustskyddet är 1,7 meter högt där marken är på nivån +2,0 meter, till exempel längs en kajsträcka.

6. STRATEGINS INRIKTNINGAR

Landskrona stads strategi mot stigande hav består av fyra inriktningar. Strategin visar hur skyddsåtgärder och utredningsarbete kan anpassas successivt för de framtida förhållanden som idag är delvis okända och baseras på ett föränderligt klimat. En inriktning är att den fysiska planeringen ska säkra ytbehov för att kuststräckan ska kunna anpassas utifrån de behov som kommer att uppstå i framtiden. Strategin utgår från de lokala förutsättningar och variationer som finns längs kuststräckan, som exempelvis natur- och rekreationsmiljöer, stadsmiljöer och hamnområden.

En viktig del av strategin är att de åtgärder och projekt som planeras och genomförs ska skapa mervärden, det vill säga en kustskyddsåtgärd ska fylla fler syften än att bara skydda mot stigande hav. Till exempel möjliggöra för rekreation, skapa nya stadsmiljöer eller värna den biologiska mångfalden. Landskrona stad har ett ansvar att genomföra strategiska åtgärder inom sina fastigheter men är juridiskt begränsad att genomföra åtgärder på privatägd mark. Samtidigt är en anpassning av kuststräckan en gemensam angelägenhet för hela staden, dess medborgare och näringsliv. För att möjliggöra för en hållbar kust krävs samverkan där Landskrona stad som myndighet kan samordna och verka för en positiv samverkan mellan staden, dess invånare och olika aktörer i arbetet med stigande hav.

STRATEGINS FYRA INRIKTNINGAR

- 1. Anpassning av kusten sker successivt**
- 2. Mark- och vattenytor säkras för framtida behov**
- 3. Kustskydd skapar mervärden**
- 4. Arbetet med kustskydd sker i samverkan**

1. Anpassning av kustskydd sker successivt

Ny bebyggelse säkras för en tidshorisont på 100 år.

Stadens ställningstagande om att säkra ny bebyggelse för översvämning 100 år fram i tiden baseras utifrån tre aspekter; dels Boverkets allmänna råd om att säkra bebyggelse under dess förväntade livslängd (*Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker, Rapport 2018:8, Boverket 2018*), dels FNs framtidsscenarier samt SMHIs data för stigande havsnivåer. Landskrona, liksom flertalet andra kustkommuner i Skåne, gör bedömningen att ny bebyggelse har en förväntad livslängd på cirka 100 år. Under denna livslängd ska bebyggelsen säkras mot översvämningar.

Det är idag omöjligt att veta exakt hur mycket havsnivåerna kommer att stiga i framtiden. Ju längre fram i tiden, desto svårare att förutspå. Landskrona har valt att utifrån FNs klimatprognoser dimensionera för 100 år fram i tiden. Fram till cirka 2125 är FNs prognoser relativt säkra. Därefter blir prognoserna mer osäkra med stora skillnader mellan FNs olika framtidsscenarion. Även SMHIs data sträcker sig endast cirka 100 år fram i tiden. Med hänsyn till framtida osäkerheter på mycket lång sikt (efter år 2125) utgår dock kustskyddsstrategin och dess lösningar från att skydden ska kunna anpassas för allvarliga scenarion även efter år 2125.

Utbyggnaden av kustskydd sker etappvis

Landskrona bevaras och utvecklas som kuststad genom successivt anläggande av skyddsåtgärder. Det vill säga att kustskydden anläggs när de behövs, där de behövs och dimensioneras etappvis. Strategin innebär en utbyggnad där Etapp 1 (och Etapp 0 för Centralorten) sträcker sig från idag och fram till år 2075. Etapp 2 och Etapp 3 sträcker sig från år 2075-2150. Fokus i strategin ligger på Etapp 1. Dels för att det är angeläget redan idag och inom en överblickbar framtid, dels för att det går att med relativt stor säkerhet förutse vilka områden som är i behov av skydd inom denna tidshorisont.

Etapp 0 (idag) består av akuta men mindre omfattande åtgärder som har en stor påverkan på översvämningsrisken idag. Med mindre omfattande åtgärder avses punktåtgärder eller tillfälliga skydd över en kortare sträcka. Åtgärder inom etapp 0 föreslås för två platser (inom hamn- och industriområdet samt Lundåkrabukten).

Etapp 1 (2025-2075) består av markanspråk som behövs för att skydda områden som är utsatta för översvämningsrisk redan i dagens klimat eller i en snar framtid. För centralorten omfattar detta bebyggelse i Borstahusen, Strandvägen och Lindeshamn, Citadellet, Nyhamn och Skeppsbrokajen samt hamn- och industriområdet. För Norra Landskrona och Ven omfattar det Ålabodarna, Bäckviken, Haken, Husvik, Kyrkbacken. För Södra Landskrona omfattas bebyggelse i Häljarp kring Saxån där översvämningskydd behövs både norr och söder om vattendraget. Eventuella skydd föreslås dimensioneras för år 2075, vilket innebär att de skyddar mot översvämning i ungefär ett 50-årsperspektiv från idag.

Etapp 2 (2075-2100) föreslås dimensioneras för år 2100 och innebär framförallt anpassning och förlängning av de sträckningar som föreslagits i Etapp 1. Detta avser samtliga delar för centralorten. För Norra Landskrona och Ven innebär det tillkommande markanspråk i Sundvik, Fortuna och Norrebro.

För Södra Landskrona innebär Etapp 2 att bygga på och/eller förlänga skydden för bebyggelsen kring Saxån samt skydd av ytterligare ett område i södra Häljarp.

Etapp 3 (2100-2150) innebär höjning och förlängning av skydd i de tidigare etapperna samt behov av tillkommande skydd i Lundåkrabukten. Eventuella skydd i etapp 3 föreslås dimensioneras för år 2150.

Inom delar av Norra Landskrona och Ven samt norra Centralorten förekommer också risk för påverkan från vågor och erosion, vilket behöver beaktas vid utformning och dimensionering av högvattenskydd. Risker kopplat till påverkan från vågor och erosion kan också behöva åtgärdas innan det föreligger en risk för översvämning från högvattennivå, och på flera platser kan det finnas behov av skydd redan idag.

2. Mark och vattenytor säkras för framtida behov

Strategin för skydd och utveckling av Landskronas kust utgår från att uppbyggnad av skydd sker successivt utifrån den risk och de behov som uppstår. Med relativt stor säkerhet kan framtida havsnivåhöjder och högvattenhändelser förutspås cirka 50 år fram i tiden, det vill säga fram till cirka år 2075 och det som i strategin uttrycks som Etapp 1. I Etapp 2 och 3 (2075-2150) är behovet främst att det som byggs ut fram till 2075 byggs på för att säkra mot de vattennivåer som kan vara aktuella från 50 år och framåt.

För att åtgärder ska kunna genomföras i närtid och längre fram i tiden krävs att behovet av mark- och vattenytor är identifierade och ingår i stadens planering. Dessa mark- och vattenytor benämns i strategin som *Markanspråk* och sträcker sig längs stora delar av Landskrona och Vens kust samt längs Saxån, se karta på följande uppslag. Inom markanspråksområdena ska alla åtgärder som behövs för att skydda Landskrona till år 2150 kunna rymmas. När, var och hur åtgärder kommer att genomföras kan inte förutsägas i detalj idag men ytorna kommer att behövas för att möjliggöra en flexibel och successiv utbyggnad av kustskydd.

Inom markanspråksområdena finns en rad olika intressen och frågor som kommer att behöva hanteras idag och under många år framåt. I den kommande översiktsplanen kommer områdena för markanspråk att redovisas. I kommande detaljplaner kommer skyddsbestämmelser vid behov ange att kustskydd får anläggas för att säkra marken för framtida anläggningar. I samband med såväl översiktsplaneringen som detaljplaneringen kommer bland annat markägoförhållanden, olika intresseområden (till exempel naturintressen och riksintressen) att behöva utredas i takt med att kustskyddsåtgärder genomförs och mark- och vattenytor säkras i planeringen för framtida behov.

- ETAPP 0 (Idag)
- ETAPP 1 (Idag-2075)
- ETAPP 2 (2075-2100)
- ETAPP 3 (2100-2150)
- UTREDNINGSOMRÅDE FÖR SKYDD AV DEPONI
- SKEPPSBROKAJEN
- HAMNOMRÅDE (Småbåtshamn)
- VÄGPÅVERKAN
- SÄRSKILT EROSIONSUTSATT

ET

CH
KAJEN

13. HAMN- OCH
INDUSTRIOMRÅDET

14. LUNDÅKRABUKTEN

Saxån

15. HÅLJARP

0 500 1000 5000m

3. Kustskydd skapar mervärden

Kustskydd längs Landskronas kust blir en nödvändig förutsättning för att kunna bevara och utveckla de värden som finns längs kusten idag. De kustskydd som förr eller senare måste uppföras kommer sannolikt att bestå av konstruerade anläggningar, till exempel vallar, murar och portar beroende på läge. Dessa anläggningar är ofta kostsamma och riskerar att förändra det som idag upplevs som kvaliteter som havsutsikt, tillgänglighet till vattnet och naturvärden.

En viktig del av strategin är därför att kustskydden som anläggs bör skapa ytterligare värden utöver att skydda mot stigande hav. Det kan vara nya gång- och cykelstråk längs vallar, nya badplatser, förbättrade rekreationsmöjligheter och vattenkontakt längs stadens kajer eller främja den biologiska mångfalden. Rätt utfört och med ett strategiskt förhållningssätt kan nya kvaliteter skapas i Landskrona genom kustskydden. Kustskydden ska vara i linje med övriga strategiska dokument och bidra till en attraktiv kuststad med goda livsmiljöer för invånare och besökare. Kustskydd handlar också om att bevara strandnära naturområden som utgör viktiga buffertzoner mot havet samtidigt som de är värdefulla miljöer för växter, djur och människor.

Vision av Skeppsbrokajen. Jais Arkitekter.

4. Arbetet med kustskydd sker i samverkan

Stigande hav och översvämningar berör hela samhället. Kommunala vägar och infrastruktur samt samhällsviktiga och allmänna funktioner riskerar att förstöras samtidigt som enskilda fastighetsägare drabbas av översvämningar i bostäder och företagslokaler. Dagens lagstiftning gör att kommunen inte har juridisk möjlighet eller skyldighet att skydda befintliga, privatägda fastigheter. Det finns emellertid ett behov av samordning och framförallt samverkan för att uppnå goda helhetslösningar som är till nytta för hela samhället.

Stadens prioritering vid skydd av områden

Utöver juridiska förutsättningar utgår staden från följande prioritering vid bedömning av skydd av områden:

1. Liv och hälsa
2. Samhällsviktiga funktioner
3. Övriga kommunala funktioner
4. Större sammanhängande bebyggelse med stor risk för översvämning

Liv och hälsa handlar i detta sammanhang i huvudsak om räddningstjänstens tillgänglighet. Värmeverk och reningsverk är exempel på samhällsviktiga funktioner. Övriga kommunala funktioner kan exempelvis vara kommunala skolor, vägar, avfallsanläggningar och deponi.

Möjligheter för samverkan

En del av marken som krävs för ett sammanhållet kustskydd ligger på privata fastigheter. För att möjliggöra en helhetslösning utifrån de avvägningar som bedöms mest lämpliga för att skydda såväl enskilda som allmänna intressen krävs samordning mellan många olika aktörer som Landskrona stad, staten, enskilda fastighetsägare, företag och organisationer. Samverkan och goda helhetslösningar kräver dialog och samordning avseende bland annat markåtkomst, tillgänglighet och ekonomiska värden kopplat till förändringar för berörda fastigheter. Stadens intention är att leda denna samordning genom information och dialog för ökad förståelse och samsyn kring en gemensam utveckling av en attraktiv kust i Landskrona.

Nyhamn

7. RAMVERK OCH ANSVAR KOPPLAT TILL KUSTSKYDD OCH ÖVERSVÄMNING

Kommunens ansvar enligt PBL

Det kommunala ansvaret för klimatanpassning beskrivs enklast i termer av ansvar för ny respektive befintlig bebyggelse. Ansvaret regleras huvudsakligen i plan- och bygglagen (PBL). Ny bebyggelse inom detaljplan ska förläggas till mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion (PBL 2 kap 5 §). Kommunen kan komma att bli skadeståndsskyldig mot fastighetsägare om bebyggelse tillåts på olämplig mark, eller om kommunen låter bli att inhämta tillräcklig kunskap. Skadeståndsansvaret preskriberas 10 år efter att planen har antagits (SOU 2017:42 s 137).

För befintlig bebyggelse saknar kommunen motsvarande planläggningsansvar. Kommunen är dock skyldig att beakta klimatrelaterade risker i sin översiktsplan. Kommunen ska i översiktsplanen redogöra för sin syn på risken för skador som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion. Av översiktsplanen ska även framgå hur sådana risker kan minska eller upphöra (PBL 3 kap 5 §). Översiktsplanen är inte bindande, och kommunen har ingen juridisk skyldighet att klimatanpassa den befintliga byggda miljön.

Tillsyn och tillsynsvägledning (vid detaljpaneläggning)

Länsstyrelsen utövar tillsyn över kommunens planering, och kan komma att överpröva en detaljplan om den inte anses lämplig med hänsyn till översvämningssrisker. Boverket tillhandahåller tillsynsvägledning till Länsstyrelsen i dessa frågor. I Boverkets tillsynsvägledning presenteras grundläggande utgångspunkter för bedömning av översvämningssrisker för detaljplaner, där anges vilken typ av översvämningshändelser som olika typer av bebyggelse bör klara och på vilket sätt effekten av klimatförändringar bör beaktas. Vägledningen anger att samhällsviktig verksamhet och sammanhållen bebyggelse bör placeras i områden som inte hotas av översvämning. Detta innebär att sådan verksamhet ska placeras över högsta vattennivå för havet. Bebyggelse av mindre vikt kan tillåtas placeras i områden med måttlig risk för översvämning från havet. Boverket anger enstaka villor, restauranger och mindre industribyggnader som exempel på bebyggelse av mindre vikt. I tillsynsvägledningen definieras måttlig risk som en årlig sannolikhet för översvämning på 1/200, vilket innebär att bebyggelse behöver säkras för en översvämningshändelse med en återkomsttid på 200 år. Vid bedömning av översvämningssrisk bör effekten av klimatförändringar beaktas över en tidshorisont motsvarande bebyggelsens livslängd. Boverket förespråkar att kustnära planer utgår från klimatscenarioet SSP5-8.5 vid bedömning av klimatförändringarnas effekter. Länsstyrelsen Skåne förespråkar att en tidshorisont motsvarande bebyggelsens livslängd beaktas vid kustnära planläggning, det föreslås ett tidsperspektiv motsvarande 100 år efter den sista bebyggelsen i ett planområde planeras att byggas ut (Länsstyrelsen Skåne, 2023). För detaljplaner som är beroende av storskaliga yttre skydd anger Boverkets tillsynsvägledning att kommunen behöver kunna visa att skydden är genomförbara ur ett tekniskt, juridiskt och ekonomiskt perspektiv.

Befintlig bebyggelse

För befintlig bebyggelse och översiktlig planering saknas motsvarande vägledning och riktlinjer. Där har kommunen en större frihet att välja hur och i vilken takt man vill klimatanpassa. Denna strategi behandlar skydd mot översvämning och erosion även för den befintliga byggda miljön. Som beskrivs i strategin syftar denna bland annat till att identifiera markanspråk för skydd som behövs redan idag, och beskriva hur skydden kan byggas ut etappvis fram till år 2150. Kustskydd för befintliga områden dimensioneras således inte enligt de riktlinjer som gäller för nya detaljplaner direkt, utan byggs ut i lämplig takt. För att det ska finnas en samstämmighet mellan kommunens långsiktiga klimatanpassningsarbete och kommunens övriga arbete med fysisk planering utgår strategin från klimatscenario SSP5-8.5 (83:e percentilen) för att beskriva framtida nivåer i havet.

Kommunal kompetens

Begreppet kommunal kompetens är centralt i sammanhanget. Med detta ska förenklat förstås att kommunen i vissa fall har en skyldighet att agera och i andra en möjlighet att agera i viss fråga. Det sistnämnda förutsätter att frågan berör allmänna intressen i vidare bemärkelse, att kommunens agerande är till nytta för medborgarna i ett vidare perspektiv (ett exempel är de skyddsåtgärder mot stigande hav som har tillståndsprövats vid Skanör Falsterbo, där Vellinge kommun var sökande och nu även utförare). Att kommunen i vissa fall agerar och själv ombesörjer att skydd utförs, när sådana intressen så kräver, samt att kommunen i övrigt samordnar i frågan, får anses rymmas väl inom ramen för den kommunala kompetensen. Ett sådant agerande bedöms generellt inte heller stå i strid med likställighetsprincipen, dvs. att kommunen som utgångspunkt ska behandla sina invånare lika.

Kommunen har inget lagstadgat ansvar att anlägga skydd eller säkerhetsåtgärder för befintlig bebyggelse, utan ett stort ansvar ligger här hos enskilda fastighetsägare. Men kommunen bedöms kunna samordna insatser. För att skydda allmänna värden och samhällsviktiga funktioner krävs vidare initiativ från kommunen eller staten. För att säkerställa att nödvändiga åtgärder utförs och utförs i rätt tid, krävs ett samlat grepp – ett grepp där kommunen behöver delta och samordna.

Tillstånd och prövningsprocesser

Markåtkomst

För att kunna söka tillstånd för samt även utföra skyddsåtgärder behövs rådighet över den mark eller det vattenområde som berörs. Rådighet kan föreligga genom markägarande, men kan även säkerställas genom tecknandet av civilrättsliga avtal och i vissa fall tvångsvis.

Krav på tillstånd enligt miljöbalken

Översvämningsskydd (vallar, murar etc.) avses utgöra skydd av mark mot inträngande vatten, vilket aktualiserar frågan om åtgärderna utgör markavvattning.

Markavvattning är en företeelse som kräver såväl tillstånd som dispens. Detta eftersom all markavvattning är förbjuden i Skåne och dispens från förbudet därför måste meddelas innan tillstånd kan ges. Prövningarna kan dock ske samlat, i en och samma prövning hos mark- och miljödomstolen.

Miljöbalken definierar markavvattning (se 11 kap. 2 §) som en åtgärd som utförs för att:

- avvattna mark, när det inte är fråga om avledande av avloppsvatten,
- sänka eller tappa ur ett vattenområde, eller
- skydda mot vatten,

när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål.

Formuleringen i miljöbalken medför att bestämmelserna om markavvattning omfattar i princip alla åtgärder som görs i syfte att varaktigt avvattna mark för att öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål. Man kan säga att markavvattning är en vattenverksamhet där det är marken som är intressant och vattnet som är ett problem.

Med ”skydda mot vatten” i markavvattningsdefinitionen menas åtgärder som görs för att varaktigt skydda ett markområde från översvämning. Det vanligaste är att man bygger en vall eller motsvarande. För att skyddet (vallen eller motsvarande) ska vara en markavvattningsåtgärd, behöver den vara placerad inom ett vattenområde och skydda mot vatten som förekommer inom vattenområdet. Det är rimligt att de översvämningsskydd som behöver utföras i allt väsentligt är tänkta att placeras inom ett vattenområde i miljöbalkens mening, dvs. inom ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd, för att skydda mot vatten. Utgångspunkten är därför att anläggandet/utförandet av dessa är markavvattningsåtgärder som kräver dispens och tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken.

Exempel på frågor i prövningen

För att tillstånd ska kunna meddelas krävs att översvämningsskydd inte strider mot bestämmelser i gällande detaljplan. Små avvikelser kan godtas om de är förenliga med planens syfte. Vid en närmare lokaliseringsutredning bör planförhållandena beaktas, så att åtgärd inte förläggs på plats där planstöd saknas. Just frågan om var skydden lokaliseras har i domstolsprövningar som skett hittills fått stor betydelse. Det behöver således väljas platser för skydd som inte bara är lämpliga för att uppnå ändamålet (skydda mot vatten), utan som också är lämpliga med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Vad gäller centralorten är strandskyddet upphävt, varför strandskyddsfrågan inte aktualiseras för åtgärder där. I övriga delar, där strandskyddet kan aktualiseras i prövningen, kan frågan hanteras i tillståndsprövningen hos mark- och miljödomstolen i samband med att vattenverksamheten provas.

Prövningen kommer även att bl.a. inkludera eventuell påverkan på områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken i övrigt, eventuell påverkan på miljö kvalitetsnormer och eventuell påverkan på fridlysta arter. Det kan inte uteslutas att frågor om ersättning inkluderas, där fastighetsägare eller annan kan anse sig lida skada av det som ska utföras. Eftersom lagstiftning förändras över tid, och då skydd rimligtvis kommer att behöva utföras samt kompletteras under lång tid framöver, måste eventuella förändringar i lag som kan få påverkan på tänkta åtgärder beaktas i kommande prövningar.

Övriga åtgärder

Det är viktigt att ta höjd även för åtgärder innanför skyddet, t.ex. att säkerställa att dagvatten innanför skyddet kan infiltrera i mark eller fördröjas samt avledas till recipient. I ett förändrat klimat blir skyfall en fråga att särskilt beakta. Således behöver säkerställas att skydden, även om de skyddar mot visst vatten (havsvatten) inte tillskapar problem genom ett annat vatten (regnvatten).

8. GENOMFÖRANDE

Finansiering

Lagstiftningen i Sverige innebär idag att ansvaret för att initiera och finansiera skyddsåtgärder åläggs fastighetsägaren, till exempel åtgärder för att motverka översvämnings- och erosionsskador. I dagsläget saknas såväl en ändamålsenlig lagstiftning som ekonomiska modeller för samfinansiering av kustskyddsåtgärder. Stadens intention är att verka för att gemensamma finansieringsmodeller som utgår från Landskronas specifika förutsättningar tas fram och möjliggör för anläggande och ett långsiktigt förvaltande av kustskydd. Övrig finansiering kan exempelvis komma från statsbidrag via MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap) samt projektknuten EU-finansiering.

Gemensamt agerande

Strategi mot stigande hav utgör inriktning för stadens fysiska planering och myndighetsutövning samt ligger till grund för stadens exploatering och beslut kring genomförande. För att möjliggöra en succesiv anpassning av skyddsåtgärder krävs mer platsspecifikt utredningsarbete längs hela kuststräckan under överskådlig tid. Därutöver behöver tillståndprocesser initieras. Stadens berörda förvaltningar behöver uppdatera rutiner och tekniska handböcker. Landskrona stad har olika juridiska ansvar, dels som myndighet, dels som verksamhetsutövare och fastighetsägare. Därför krävs dialog och samverkan med fastighetsägare och verksamhetsutövare och andra aktörer.

Staden behöver samverka med berörda aktörer vid planering av klimatanpassningsåtgärder. Detta kan omfatta statliga verk och myndigheter, fastighetsägare och andra verksamheter. Förståelsen och acceptansen gällande ansvarsfördelning enligt lag är en förutsättning för att få genomslag av Sveriges klimatanpassning i praktiken. Ett nära samarbete är viktigt med de verk och bolag som behöver agera för att skydda sina samhällsviktiga funktioner som exempelvis eldistribution, fjärrvärme, internet och vägnät. Även hur involvering av allmänhet och lokalsamhälle ska ske vid planering utformning av åtgärder behöver klargöras. Internationellt har deltagande av lokalsamhället visat sig vara en förutsättning för att få acceptans för nödvändiga åtgärder då dessa innebär ingrepp i befintlig stadsmiljö.

Staden behöver även genom sitt regionala nätverk föra en dialog med regering och riksdag med fokus på förtydliganden av ansvar och skyldigheter, klimatunderlag och utveckling av finansieringsmodeller samt långsiktig förvaltning av kustskydd.

Kommunens arbete

Organisation

Arbetet med Landskronas klimatanpassning, både i befintlig bebyggelsestruktur samt vid ny detaljplaneläggning och exploatering, berör många olika delar av stadens organisation. Det är angeläget att stadens förvaltningar är insatta i kustskyddsstrategins inriktningar och prioriterar dessa frågor i den operativa verksamheten. Klimatanpassningsåtgärder kan innebära målkonflikter mellan olika intressen vilket ställer krav på en välfungerande samverkan mellan Landskrona stads nämnder, förvaltningar och bolag.

En successiv klimatanpassning till stigande havsnivåer utreds initialt av stadsbyggnadsnämnden, utifrån sin roll som myndighetsutövande nämnd inom fysisk planering enligt plan- och bygglagen. Miljönämnden har ett ansvar i sin roll som tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Detta omfattar både miljötillsyn och tillståndsprövningar. Tekniska nämnden behöver agera utifrån sina roller som väghållare, VA-huvudman, entreprenadbeställare och förvaltare. Kommunstyrelsen behöver agera utifrån sitt ansvar som fastighetsägare och sitt ansvar för Räddningstjänsten. En nära dialog och samverkan behövs även med de kommunala bolagen om samhällsviktiga funktioner. Följande kommunala bolag och kommunalförbund bedöms beröras: Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp (NSVA), Landskrona-Svalövs Renhållning AB (LSR), Landskronahus, Landskrona Energi AB och Landskrona Hamn.

Krisberedskap

Anläggandet av kustskydd och åtgärder som hanterar översvämning är en del av stadens krisberedskap vid tillfälligt höga vattennivåer. I beredskapen ingår information till allmänheten, fastighetsägare och verksamhetsutövare samt omdirigering till alternativa vägar för räddningstjänst och vårdinsatser. Som en del av beredskapen ingår även utredning och rutiner för utplacering av tillfälliga, demonterbara översvämningsskydd vid särskilda platser. Det kan även behöva tas fram rutiner eller automatiseringar för stängning av olika inströmningsvägar via VA-systemet.

Uppföljning

Strategi mot stigande hav ska ingå som underlag till översiktsplanen och ingår i översiktsplanens uppföljningsstruktur. Det övergripande syftet med uppföljningen är att strategin ska följas och få genomslag i stadens planering och fysiska miljöer. Uppdaterad risk- och sårbarhetsanalys, utifrån stigande havsnivåer, kommer för hela Landskrona att ingå i framtida översiktsplaner. Detta är i enlighet med krav i plan- och bygglagen.

9. REGIONALT SAMARBETE

Landskrona stad deltar i olika nätverk för erfarenhetsutbyte och nationell påverkan. Erfarenhetsutbyte och påverkan på regering och riksdag är viktiga inslag för att utveckla och komma vidare i arbetet med klimatanpassning av staden.

Skånes kustkommuners strategiska nätverk

Nätverket riktar sig till kommunledningsnivå och erfarenhetsutbytet utgår ifrån kommunernas behov. Nätverket bedriver kunskapsutbyte och nationell påverkan av kustskyddsfrågor. Nationell påverkan sker genom debattartiklar, remissyttranden och uppvaktning av regering och riksdag. Deltagande kustkommuner är Höganäs, Ängelholm, Helsingborg, Kävlinge, Landskrona, Lomma, Burlöv, Malmö, Vellinge, Trelleborg, Skurup, Ystad, Simrishamn, Kristianstad. Malmö stad är sammankallande.

Regional kustsamverkan Skåne Halland (RKS)

Skåne och Hallands kustområden är särskilt utsatta när det gäller erosion och översvämning i ett förändrat klimat. För att möta utmaningarna bildades Regional kustsamverkan Skåne Halland på initiativ av de båda länsstyrelserna samt Statens geotekniska institut (SGI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU). I samverkan deltar nu kustkommunerna i Skåne och Halland, länsstyrelserna, regionerna, lärosäten, regionala, lokala och enskilda aktörer, intresseorganisationer och nationella myndigheter. Regional kustsamverkan har exempelvis tagit fram underlag för att öka kunskapen om kustprocesser, planeringsunderlag, identifierat och granskat möjliga finansieringsmodeller.

Erosionsskadecentrum

Erosionsskadecentrum är ett samarbetsorgan mellan kustkommuner och organisationer som verkar för att flexibel, kostnadseffektiv och miljöanpassad erosionsskyddsteknik utvecklas. Erosionsskadecentrum följer forskningens framsteg och håller sig ajour med utvecklingen av nya tekniker inom kusterosion. Erosionsskadecentrum utgör också kontaktorgan, remissinstans och pådrivare för ett ökat statligt engagemang i frågor rörande erosionsskydd. Erosionsskadecentrum har sitt säte i Ystad.

10. SUMMERING - ÖVERSVÄMNINGSRISKER OCH SKYDDSBEHOV

I närtid

Industriområdet vid Lundåkrahamnen och bostadsområdet vid Örja är de områden i Landskrona som har mest akut översvämningsrisk. De är riskutsatta redan i dagens klimat och en översvämning bedöms här kunna få stora konsekvenser. Utöver dessa områden är viss bebyggelse längs sträckan Borstahusen, Strandvägen och Lindeshamn utsatt för översvämningsrisk vid högvatten i dagens klimat. Dock kräver denna sträcka mer omfattande åtgärder och inrymmer samtidigt ringa allmänna intressen som kan motivera att skattekollektivet finansierar eventuella åtgärder. Även bebyggelse och vägar kring Saxån i Häljarp är utsatt för översvämningsrisk i dagens klimat.

Alternativa dragningar

För två områden har alternativa dragningar för skydd föreslagits. Detta gäller för markanspråk i Häljarp och för Landskrona hamn- och industriområde. I det fortsatta arbetet behöver det göras strategiska val om vilka dragningar som är mest lämpliga.

Bebyggelse vid småbåtshamnar

I många av samhällena längs kusten förekommer småbåtshamnar som utgör inströmningsvägar till bakomliggande bebyggelse. En anpassning av hamnområden eller möjlighet att skapa skydd förbi eller genom delar av hamnområden är därmed nödvändigt för att kunna skydda bebyggelse. För att skapa bättre förutsättningar för skydd av bebyggelse finns det behov av beslut kring hur dessa hamnar ska utvecklas på sikt.

Platsspecifika behov

På lång sikt kommer i princip hela kuststräckan utmed Landskronas centralort behöva skyddas för att inte översvämmas vid högvattenhändelser. Hur ett heltäckande kustskydd ska kunna byggas i Landskrona behöver utredas platsspecifikt, ur ett juridisk, ekonomiskt och ansvarsmässigt perspektiv.

11. NÄSTA STEG

Teknisk hantering

För att komma vidare och genomföra konkreta lösningar behöver teknik- och stadsmiljöförvaltningen hantera genomförandet. Förvaltningen behöver projektleda samt äska erforderliga medel från budgetberedningen för platsspecifika åtgärder och utredningar. Initialt föreslår stadsbyggnadsförvaltningen att projekt startas för de två mest akuta riskområdena (etapp 0, strategins första steg):

1. Lundåkrahamnen – skydd för samhällsviktiga funktioner i industriområdet (reningsverk och värmeverk). Lösningarna består av cirka 200 m tillfällig skyddsbarriär samt sammanhängande VA-åtgärder (stoppfunktioner för inträngande havsvatten via dagvattenledningar samt hantering av instängt regnvatten). För en heltäckande lösning krävs samarbete med NSVA och Räddningstjänsten.

2. Örjadiket – skydd för att hindra inströmning av havsvatten till bostadsområdet i Örja. Lösningen för högvatten behöver samspela med dagvattenhanteringen i området. Samarbete krävs framför allt med NSVA. Fördelning av ansvar och finansiering behöver fortsatt utredas.

I det fortsatta arbetet med att genomföra skyddsåtgärder behövs även följande platsspecifika tekniska frågeställningar utredas:

- Dimensionering av skydd med hänsyn till vågor
- Erosionsförutsättningar samt huruvida översvämnings- och erosionsskydd ska kombineras eller utformas var för sig
- Kartläggning av ledningar och andra strukturer som kan påverka val av skyddssträckning
- Utformning och gestaltning
- Rådighet över utpekade markanspråk
- Fördröjningsytor - plats för instängt skyfall

Strategisk mark- och vattenplanering

Stadsbyggnadsförvaltningen har i uppdrag att utreda och samordna arbetet med klimatanpassning. För att Landskrona stad i dialog med Länsstyrelsen och statliga myndigheter ska kunna utvecklas och bevaras som kuststad behöver kommunen redovisa de klimatrelaterade riskerna i översiktsplanen. De markanspråk för kustskydd som presenteras i denna strategi kommer därför att arbetas in i Landskrona stads kommande översiktsplan. Stadsbyggnadsförvaltningen behöver också fortsätta utreda frågeställningar kring erosion, ekonomi och juridiska aspekter, inte minst kring ansvarsfrågor. För att skapa bättre förutsättningar för klimatanpassning och genomförande av åtgärder kommer förvaltningen fortsatt att följa utvecklingen av gällande lagstiftning samt vara med och påverka förändringar genom samverkan med andra kustkommuner och myndigheter i frågan.

Genom översiktsplanen och denna strategi samt tillhörande utredningar och vägledande dokument för klimatanpassning visar kommunen riktningen för Landskronas anpassning till ett föränderligt klimat.

12. REFERENSER

Boverket (2018). Rapport 2018:8. Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker.

Landskrona stad (2019). Landskrona stad Vägledning för klimatanpassning.

Länsstyrelsen Skåne (2023). Vägledning för skydd mot översvämning från havet.

SMHI (2018a). Extremvattenstånd i Landskrona.

SMHI (2023). Stigande havsnivåer. Hämtat från Framtida medelvattenstånd: <https://www.smhi.se/klimat/stigandehavsnivaer/framtida-medelvattenstand-1.165493>.

MSB (2019). Översvämningskartering utmed Saxån.

LANDSKRONA
STAD

Landskrona stad
Drottninggatan 7
261 80 Landskrona
0418-47 00 00
kontaktcenter@landskrona.se